

Indemnitzacions a les víctimes del terrorisme

Llei 32/1999, de 8 d'octubre, de solidaritat amb les víctimes del terrorisme, i el seu Reglament de desenvolupament

Oriol Mir Puigpelat

Sumari

- Objectius de la Llei 32/1999.
- Àmbit d'aplicació de la Llei 32/1999.
- Beneficiaris.
- Danys indemnitzables: danys corporals greus.
- Quantificació dels danys indemnitzables.
- Compatibilitat de la indemnització establerta en la Llei 32/1999 amb altres ajudes i indemnitzacions.

En aquest informe de legislació, l'autor exposa el contingut bàsic de la Llei 32/1999, de 8 d'octubre, de solidaritat amb les víctimes del terrorisme, així com els reglaments que la desenvolupen, aprovats pels Reials Decrets 1.912/1999 i 1.974/1999, de 17 i 23 de desembre.

• Objectius de la Llei 32/1999

La Llei 32/1999 pretén assolir tres objectius diferents:

a) Tribut d'honor i reconeixement a víctimes d'atemptats terroristes

Es tracta de l'aspecte més clarament simbòlic de la Llei, i es concreta en i) la declaració formal (art. 1er), segons la qual "*Mediante la presente Ley, el Estado rinde testimonio de honor y reconocimiento a quienes han sufrido actos terroristas (...)*" i ii) la distinció honorífica denominada *Real Orden de Reconocimiento Civil a las Víctimas del Terrorismo* (art. 4rt). El RD 1.974/1999 detalla la regulació aplicable a aquesta última.

b) Assumpció extraordinària per l'Estat de l'obligació d'indemnitzar a víctimes d'atemptats terroristes

La Llei atribueix a l'Estat el deure de pagar les indemnitzacions degudes i no satisfetes pels autors i altres responsables d'accions terroristes a les seves víctimes en concepte de responsabilitat civil derivada de delictes. L'atribució es qualifica d'extraordinària (art. 2.1) i no comporta l'assumpció de cap tipus de responsabilitat subsidiària per part de l'Estat (art. 2.3). Com indica l'Exposició de Motius del Reglament de la Llei, (RD 1.912/1999), el deure de pagament d'indemnitzacions és assumit per un principi de solidaritat i no de responsabilitat.

La Llei atribueix a l'Estat tant la responsabilitat derivada de delictes declarada per sentència judicial ferma, com la no declarada per sentència ferma (art. 5): en el primer cas, si l'esmentada responsabilitat no s'ha fet efectiva, és a dir, si la víctima no ha estat rescabada per l'autor del delictes (art. 9.1); i en el segon, si s'han dut a terme les diligències judicials oportunes o s'han incoat els processos penals per a l'enjudiciament dels delictes (art. 5.1b).

L'assumpció estatal de l'obligació de pagament de les indemnitzacions degudes pels autors dels delictes es condiona a un requisit fonamental: abans de percebre la indemnització el pagament de la qual assumeix l'Estat, les víctimes o les persones amb dret a indemnització li hauran de transmetre els seu dret ja declarat per sentència ferma a ser indemnitzats pels autors dels delictes o, en cas de no haver-hi sentència ferma, les seves expectatives d'obtenir la declaració judicial de responsabilitat civil contra els mateixos (art. 8). L'Estat, per tant, assumeix el deure de pagar les indemnitzacions que corresponia als autors dels delictes, però se subroga en el crèdit contra aquests últims.

En els epígrafs que segueixen es tractarà fonamentalment d'aquest segon aspecte de la Llei 32/1999.

c) Concessió d'altres ajudes materials, subsidis i exempcions

La Llei, en tercer i últim lloc, preveu, en el seu art. 7, altres ajudes destinades a les víctimes del terrorisme i a les persones que els hi són properes.

Consisteixen en i) l'exempció de tot tipus de taxes acadèmiques, en tots els nivells d'ensenyament, a favor de les víctimes, dels seus cònjuges i fills; i ii) les ajudes específiques destinades a finançar tractaments mèdics, pròtesis i intervencions quirúrgiques que no hagin estat cobertes per un sistema públic o privat d'assegurament, o pel règim estatal o autonòmic d'ajudes a les víctimes del terrorisme, i la necessitat actual dels quals resulti acreditada¹.

Les indemnitzacions fixades en la Llei queden exemptes de l'impost sobre la renda i de qualsevol altre impost personal (art. 13).

• Àmbit d'aplicació de la Llei 32/1999

Tindran dret a percebre la indemnització prevista en el seu articulat les **“víctimas de actos de terrorismo o de hechos perpetrados por persona o personas integradas en bandas o grupos armados o que actuaran con la finalidad de alterar gravemente la paz y seguridad ciudadana”** (art. 2.1). Aquests termes resulten semblants als emprats per l'art. 571 del Codi Penal², que encapçala la Secció dedicada als **“Delitos de terrorismo”**, i constitueix una definició de l'acte de terrorisme, tal i com l'ha entès el legislador espanyol de 1999: la Llei s'aplica a les víctimes d'actes terroristes, en el sentit que s'acaba d'exposar.

¹ El RD 1.912/1999, en el seu art. 26.2, afegeix que s'haurà d'acompanyar un informe mèdic acreditatiu de la necessitat del tractament, pròtesis o intervenció, i un certificat de l'entitat asseguradora de la víctima que assenyali que l'ajuda no entra dins de la cobertura de les seves prestacions.

² Aprovat per Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre.

En quant al seu **àmbit d'aplicació temporal**, la Llei inclou els **atemptats terroristes esdevinguts entre l'1 de gener de 1968 i el 9 d'octubre de 1999**, data de la seva entrada en vigor (art. 2.2 i disposició final quarta).

Especialment problemàtic resulta delimitar l'**àmbit d'aplicació espacial** de la Llei: ¿és d'aplicació als actes terroristes comesos a l'estranger, o només als comesos al territori nacional? La qüestió, malgrat la seva importància (organitzacions terroristes espanyoles han comès atemptats a l'estranger - especialment, al sud de França-), no està contemplada per la Llei (ni en el RD 1.912/1999), que no conté cap precepte que delimiti espacialment el seu àmbit d'aplicació.

En això es diferencia de, p. ex., la Llei de la Comunitat de Madrid 12/1996, de 19 de desembre de 1996, d'ajuda a les víctimes del terrorisme, o la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual³.

En quant a l'**àmbit d'aplicació subjectiva** de la Llei (i sens perjudici del que després es dirà sobre els beneficiaris de les indemnitzacions que preveu), cal assenyalar que també existeix un buit legal, perquè la Llei no especifica si només els espanyols, o també els estrangers, tenen dret a beneficiar-se de les ajudes establertes.

El RD 1.912/1999 resol indirectament el problema en els arts. 20.5, 24.2 i, sobretot, en el seu art. 5.2.a). En els dos primers, admet la possibilitat de que les víctimes beneficiades per la Llei siguin no residents a Espanya (això no implica, per sí sol, admetre que els estrangers puguin beneficiar-se de la mateixa, ja que també els espanyols poden no residir a Espanya). I, en el tercer, es contempla la de que els sol·licitants de rescabament puguin tenir nacionalitat diferent de l'espanyola cas en el qual, diu l'article, hauran d'acompanyar el seu passaport o document acreditatiu de la seva nacionalitat. Més clar és el RD 1.974/1999, l'art. 6.1a) del qual estableix que els sol·licitants de les distincions honorífiques que preveu hauran de fer constar la seva *nacionalitat*. Sembla clar, doncs, que també les víctimes estrangeres tindran accés a la indemnització, les ajudes i la condecoració de la Llei 32/1999.

La Llei de solidaritat amb les víctimes del terrorisme es mostra així més generosa que la d'ajudes a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual (Llei 35/1995), que limita el seu àmbit d'aplicació subjectiva als espanyols, als nacionals d'altres països membres de la Unió Europea, als estrangers residents legalment a Espanya i als nacionals de tercers països que reconeguin ajudes anàlogues als espanyols en el seu territori (art. 2.1 de la Llei 35/1995, en relació amb l'art. 2 del Reglament que el desenvolupa, el Reial Decret 738/1997, de 23 de maig).

• **Beneficiaris**

Són beneficiaris de la indemnització prevista a la Llei 32/1999 les víctimes de les accions terroristes (art. 3.1).

³ La primera estableix, en el seu art. 1, que les ajudes que preveu queden reservades a les activitats delictives comeses per bandes armades o elements terroristes en el territori de la Comunitat de Madrid. La segona, al seu torn, delimita espacialment el seu àmbit d'aplicació en el seu art. 1.2, circumscriuint-lo al territori nacional.

En el cas de que l'atemptat hagi produït la mort de la víctima⁴, tindran la condició de beneficiàries les persones següents:

- a) Si ha recaigut sentència ferma, les persones reconegudes a la mateixa com a creditors de la responsabilitat civil, o els seus hereus (art. 3.2a) de la Llei i art. 11 del RD 1.912/1999);
- b) En absència de sentència ferma, el cònjuge no separat legalment o la persona que hagi conviscut amb la víctima de forma permanent amb anàloga relació d'afectivitat a la del cònjuge, durant almenys els dos anys anteriors al moment de la defunció (llevat que hagin tingut descendència en comú, cas en el qual serà suficient la mera convivència); així com els hereus en línia recta descendent o ascendent fins el segon grau de parentesc (art. 3.2b) de la Llei i art. 14 del RD 1.912/1999).

La unió de fet té doncs reconeguda la condició de beneficiària de la indemnització prevista en la Llei. Amb això, el legislador de 1999 segueix la línia traçada pel Govern a l'art. 7.2a) del Reial Decret 1.211/1997, de 18 de juliol, d'ajudes i rescabaments a les víctimes del terrorisme, la redacció del qual és pràcticament idèntica a la de l'art. 3.2b) de la Llei que estem examinant, i que s'aparta del que establiren els Reglaments que el van precedir en la regulació de les ajudes que té per objecte⁵.

L'atribució de la condició de beneficiària a la parella de fet s'adequa, d'altra banda, a la jurisprudència més recent. La STS, 3^a, 1.6.1999 (Ar. 5637), en aquest sentit, ha inaplicat, per considerar-lo il·legal (per manca de cobertura en la Llei que desenvolupava, la ja derogada Llei Orgànica 9/1984, de 26 de desembre, de mesures contra l'actuació de bandes armades i activitats terroristes o rebels) i inconstitucional (per vulnerar l'art. 14 de la Constitució espanyola), el precepte del citat RD 336/1986 que només reconeixia al cònjuge -i no a la parella de fet- la titularitat del dret a percebre l'ajuda prevista per defunció de la víctima com a conseqüència d'atemptat terrorista.

En cas que coexisteixin el cònjuge no separat legalment i el membre de la parella de fet, només el primer tindrà la condició de beneficiari als efectes de la Llei (art. 14.1 RD 1.912/1999). En segon lloc, el membre de la parella de fet, per poder obtenir la indemnització, haurà d'acreditar la seva condició, presentant un certificat de convivència en domicili comú expedit per l'autoritat municipal competent (art. 17.2c) RD 1.912/1999).

L'art. 15 del Reglament d'execució de la Llei estableix l'ordre de prelación i concurrència dels possibles beneficiaris.

⁴ Quan la víctima no traspassi com a conseqüència de l'atemptat, sinó que resulti incapacitada, i la seva mort es produeixi després, per qualsevol altra causa, seran beneficiaris de la indemnització prevista en la Llei 32/1999 els seus hereus (no les persones enumerades a l'art. 3.2 de la Llei, a les que a continuació es fa referència, en el text), i serà distribuïda entre ells conforme a les disposicions que hagin regit la seva successió hereditària (art. 18.2 del RD 1.912/1999).

⁵ En efecte, segons el Reial Decret 336/1986, de 24 de gener, el Reial Decret 1.311/1988, de 28 d'octubre, i, finalment, el Reial Decret 673/1992, de 19 de juny, només el cònjuge, i no la parella de fet, tenia dret a percebre les ajudes que els mateixos regulaven (llevat que dita parella de fet hagués tingut algun fill amb la víctima, i el tingués sota la seva custòdia).

- **Danys indemnitzables: danys corporals greus**

No tots els danys patits per les víctimes del terrorisme són indemnitzables en virtut de la Llei 32/1999. És a dir, l'Estat no assumeix per aquesta Llei la totalitat de la responsabilitat civil derivada dels delictes comesos per les organitzacions terroristes, sinó només una part, la corresponent a determinats danys.

¿Quins són aquests danys, els danys indemnitzables? Són, segons l'art. 2.2 de la Llei, **alguns danys físics o psicofísics i la privació de la llibertat de deambulació** patits per les víctimes. L'art. 6 circumscriu la indemnitzabilitat als danys corporals o personals, consistents en o derivats de **mort, gran invalidesa, incapacitat permanent absoluta, incapacitat permanent total, incapacitat permanent parcial, lesions permanents no invalidants**⁶ i -en els termes establerts en el RD 1.912/1999, al que remet- **segrest**. La Llei inclou, doncs, les lesions als béns jurídics que reben major protecció al nostre ordenament jurídic: la vida, la integritat física, la llibertat (arts. 15 i 17 de la Constitució espanyola).

Queden fora de la indemnització, per tant, els **danys materials**, com p. ex. els derivats de la destrucció de l'habitatge, o d'un establiment mercantil o comercial, o d'un vehicle.

Queden també fora els danys corporals consistents en **lesions no permanents**, és a dir, aquelles lesions que, qualsevol que sigui la seva magnitud -poden ser gravíssimes-, són objecte de curació sense que deixin seqüeles irreversibles (art. 22 RD 1.912/1999, a *sensu contrario*). Tenint en compte el criteri utilitzat pel Reglament -l'existència de seqüeles irreversibles-, pot defensar-se que les cicatrius que poden derivar de l'acció terrorista han de ser considerades lesions permanents i generen, per això, el dret a la indemnització prevista en la Llei 32/1999.

- **Quantificació dels danys indemnitzables**

La regla general del nostre sistema de dret de danys pressuposa tant la indemnitzabilitat de tots els danys, principi que ja hem vist exclòs de la llei ressenyada, com la lliure apreciació judicial de la seva quantia (art. 1902 CC). No obstant això la Llei 32/1999 **quantifica** els danys corporals patits a conseqüència de les accions terroristes (Annex):

- a) Defunció: 23 milions de pessetes.
- b) Gran invalidesa: 65 milions de pessetes.
- c) Incapacitat permanent absoluta: 16 milions de pessetes.
- d) Incapacitat permanent total: 8 milions de pessetes.
- e) Incapacitat permanent parcial: 6 milions de pessetes.
- f) Lesions permanents no invalidants: allò que resulti de l'aplicació del barem de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles a motor⁷ (en

⁶ El RD 1.912/1999 remet a la legislació de la Seguretat Social per a la definició d'aquests graus d'incapacitat (art. 18.1).

⁷ Text refós aprovat per Decret 632/1968, de 21 de març. Abans de ser modificada per la Llei 30/1995 es denominava Llei d'ús i circulació de vehicles a motor.

la redacció donada per la Llei 30/1995, de 8 de novembre, d'ordenació i supervisió de les assegurances privades)⁸.

- g) Respecte a la quantificació del segrest, la Llei remet a allò que es disposi reglamentàriament, establint únicament que la quantia indemnitzatòria, per aquest concepte, no podrà excedir els 6 milions de pessetes fixats per a la incapacitat permanent parcial (art. 6.4); el RD 1.912/1999 ha previst una indemnització de 2 milions de pessetes pel mer acte del segrest i 30.000 pessetes per cada dia de la seva durada, fins al límit assenyalat de 6 milions de pessetes (art. 25.1 RD 1.912/1999).

La quantificació legal determina la quantitat invariable que percebran les víctimes d'actes de terrorisme en cas d'inexistència de sentència ferma declarativa de responsabilitat civil dels autors dels delictes -perquè no n'hi hagi o perquè, havent-n'hi, no reconegui o no permeti reconèixer una quantitat en concepte de responsabilitat civil per danys físics o psicofísics- (art. 6.2b) de la Llei); serveix també com a mínim a percebre per les víctimes en cas d'existència de sentència judicial ferma. En efecte, quan hi hagi resolució judicial, la indemnització serà la que aquesta hagi fixat -degudament actualitzada-, excepte quan sigui inferior a la prevista per la Llei, cas en el qual l'Estat abonarà la diferència (art. 6.2a) de la Llei). Queda així clar que la indemnització que percebran les víctimes del terrorisme no podrà ser mai inferior, encara que sí superior, a les quanties abans assenyalades.

A finals de 1999, començà a tramitar-se al Congrés la Llei de concessió del crèdit extraordinari necessari per fer front al pagament de les indemnitzacions previstes a la Llei 32/1999. Presentat per imperatiu de la disposició final segona de la mateixa Llei, el Projecte de Llei (núm. 192-I) concedia al Ministeri de l'Interior un **crèdit extraordinari per un import de 46.624.357.971 ptes** (art. 1), crèdit que es declarava ampliable (art. 2). Aquest Projecte de Llei, tot i haver caducat com a conseqüència de la dissolució del Congrés produïda amb motiu de la finalització de la VI Legislatura, és de gran interès perquè dona una xifra aproximada del cost global estimat que ha suposat el terrorisme, a Espanya, en els darrers 32 anys⁹; i perquè desglossa, en el seu Annex I, el nombre de casos de mort (1.000), incapacitat -en els seus diferents graus- (1.089), lesions no invalidants (1.468) i segrestos (77) -en xifres estimatives, per descomptat- provocats pel terrorisme fins a la data, així com l'import mitjà de les indemnitzacions que han estat fixades judicialment al nostre país per aquests conceptes.

⁸ El RD 1.912/1999 conté, en aquest punt, una previsió il·legal, vulneradora de la Llei 32/1999. Es tracta de l'art. 23.4, segons el qual l'import total de la indemnització per lesions permanents no invalidants no podrà excedir en cap cas de la quantia establerta legalment per a la incapacitat permanent parcial (6 milions de pessetes, com hem vist). És una norma il·legal perquè limita sense habilitació expressa el muntant de la indemnització prevista legalment per a les víctimes que hagin sofert lesions permanents no invalidants. En efecte, la Llei 32/1999, com s'acaba d'assenyalar, estableix que la quantificació d'aquestes lesions s'efectuarà segons els barems de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles a motor, no fixant cap límit quantitatiu als resultats que puguin obtenir-se de l'aplicació de dits barems.

⁹ La xifra és orientativa, ja que només comprèn els danys físics i psicofísics (i no els danys morals ni els danys materials, com tampoc el cost de les mesures adoptades per l'Estat per combatre'l), i ha estat calculada sense examinar els casos concrets.

- **Compatibilitat de la indemnització establerta en la Llei 32/1999 amb altres ajudes i indemnitzacions**

La indemnització de la Llei 32/1999 és compatible amb totes aquelles mesures específiques de protecció i ajuda a les víctimes del terrorisme previstes per les lleis al llarg dels darrers 20 anys. En aquest sentit, és una mesura més, acumulable a les ja establertes.

La indemnització també és compatible amb la protecció genèrica que ofereix la Seguretat Social, amb l'assistència sanitària rebuda de l'Insalud o dels Serveis autonòmics de Salut, amb les indemnitzacions que es puguin percebre en concepte de responsabilitat patrimonial de l'Administració i, fins i tot, amb les quantitats que es puguin rebre del *Consorci de Compensació d'Assegurances* o de companyies asseguradores amb les que les víctimes hagin subscrit pòlisses d'assegurança de cobertura de danys personals.

Aquest grau de compatibilitat, reconegut expressament a l'Exposició de Motius, es dedueix de l'art. 6.5 de la Llei 32/1999, de la seva disposició derogatòria (que només deroga aquelles disposicions que s'oposin a allò establert per ella), i de la seva disposició final tercera, que atribueix caràcter supletori a la legislació existent sobre rescabament a les víctimes del terrorisme.

Vegem amb major detall la compatibilitat de la indemnització prevista per la Llei 32/1999 amb altres ajudes i indemnitzacions.

a) Compatibilitat amb les ajudes específiques previstes per a les víctimes del terrorisme: el legislador ha establert ajudes a favor de les víctimes del terrorisme des del Reial Decret-Llei 3/1979, de 26 de gener (art. 7). A l'actualitat, s'ha de tenir en compte¹⁰ la Llei 13/1996, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social¹¹(arts. 93 a 96), i en el seu Reglament, el ja citat RD 1.211/1997¹². Aquestes ajudes es consideren derivades d'una exigència de solidaritat social i, per tant, són compatibles amb les quanties que l'actor pugui rebre com a pagament d'obligacions de responsabilitat civil en que puguin haver incorregut els autors dels actes terroristes; són, a més, acumulables a elles¹³.

¹⁰ També a nivell autonòmic han estat establertes ajudes d'aquest tipus. Un exemple el trobem en l'abans al·ludida Llei madrilenya 12/1996 (modificada per la Llei madrilenya 7/1997, de 17 de febrer).

¹¹ Modificada per dues Lleis d'acompanyament posteriors, les Lleis 66/1997 i 50/1998, ambdues de 30 de desembre.

¹² Modificat pel RD 1.734/1998, de 31 de juliol.

¹³La doctrina administrativista (n'hi ha prou amb citar GARCÍA DE ENTERRÍA, Eduardo; FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, Tomás-Ramón, *Curso de Derecho Administrativo*, II, 6ª ed., Madrid, Civitas, 1999, p. 418), la jurisprudència (entre altres, SSTS, 3ª, 1.6.1999 (Ar. 6537), 27.3.1998 (Ar. 2942), 18.2.1991 (Ar. 1046) i 27.12.1988 (Ar. 9706), el Legislador i el Govern (en les disposicions citades), aquestes ajudes no impliquen el reconeixement de responsabilitat pel funcionament normal o anormal dels serveis públics, sinó una manifestació de solidaritat dels consociats amb les víctimes de certs fenòmens que han generat alarma social.

Aquestes ajudes, consistents en quantitats de diner concedides a tant alçat que varien en funció dels danys patits, rescabalen danys personals (físics¹⁴, *psíquics*¹⁵), materials (a l'habitatge habitual i despeses d'allotjament provisional, els produïts en establiments mercantils i industrials i en vehicles; art. 1 RD 1.211/1997, segons la redacció donada pel RD 1.734/1998). Així mateix es preveuen, per a alguns casos, ajudes extraordinàries i d'estudi (*ibídem*). Els beneficiaris d'aquestes ajudes són pràcticament els mateixos que a la Llei 32/1999.

Aquestes ajudes cobreixen més tipus de danys que els contemplats per la Llei 32/1999, però les quanties indemnitzatòries són menors en pràcticament tots els casos: la gran invalidesa, p. ex., rep en el RD 1.211/1997 l'equivalent de 140 mensualitats del salari mínim interprofessional -quantitat susceptible de ser augmentada en determinats casos-, això és, 9.895.200 pessetes -tenint en compte el salari mínim interprofessional vigent durant l'any 2000-, front als 65 milions de pessetes fixats en la Llei 32/1999.

b) Compatibilitat amb les pensions extraordinàries per a víctimes del terrorisme:¹⁶ El dret a percebre una pensió extraordinària per raó de terrorisme neix en cas de patir lesions permanents invalidants o de mort a conseqüència d'una acció terrorista. La víctima, en cas de sobreviure a l'atemptat, percebrà la pensió, però si ha mort, ho faran el seu cònjuge no separat legalment (no, en canvi, el membre supervivent de la parella de fet), els seus fills i, en defecte de tots ells, els seus pares si convivia amb la víctima i en depenia econòmicament en el moment de l'atemptat.

La quantia de la pensió varia en els diferents tipus de pensions extraordinàries per actes de terrorisme existents (les reconegudes als funcionaris, als afiliats a la Seguretat Social, als no afiliats...); i es fixa, unes vegades, en funció de l'import corresponent a les

¹⁴ Danys físics que almenys produeixin incapacitat temporal o consisteixin en lesions definitives.

¹⁵ I no només els *psicofísics*. S'inclouen, doncs, els danys morals derivats de l'atemptat terrorista, a diferència de la Llei 32/1999.

¹⁶ L'Estat ha anat desenvolupant un sistema cada vegada més ampli de pensions extraordinàries per a víctimes del terrorisme. Inicialment reconegudes només en favor del personal civil i militar de les Administracions públiques que fos víctima d'accions terroristes en acte de servei (membres de les forces i cossos de seguretat, militars; es tractava, en realitat, de pensions per accidents de treball), foren exteses, primer, al personal jubilat o retirat que fos objecte d'un atemptat per la seva anterior condició funcional; després, a tots aquells ciutadans -funcionaris o no- afiliats a la Seguretat Social; i, finalment, als no afiliats a la Seguretat Social. L'extensió de les pensions als funcionaris jubilats o retirats fou duta a terme pel citat Decret-Llei 19/1981. La seva extensió a tots els afiliats a la Seguretat Social fou obra, primer, de la disposició addicional quarta de la Llei 21/1986, de 23 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a 1987, i, després, de l'art. 64 Dos de la Llei 33/1987 -modificat per la disposició addicional setzena de la Llei 4/1990-, i ha estat regulada pel RD 1.576/1990, de 7 de desembre. Finalment, la seva extensió a la resta de ciutadans s'ha produït en virtut de la disposició addicional vint-i-vuitena de la Llei 31/1991, de 30 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a 1992, i ha estat regulada pel RD 851/1992, de 10 de juliol (modificat pel RD 38/1998, de 16 de gener). Aquesta normativa específica de les pensions a les víctimes del terrorisme remet constantment a la regulació genèrica sobre pensions continguda en la Llei de classes passives de l'Estat (text refós aprovat per Reial Decret legislatiu 670/1987, de 30 d'abril), pel que fa als funcionaris públics, i a la Llei general de Seguretat Social (text refós aprovat per Reial Decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny), pel que fa als afiliats a la Seguretat Social.

pensions ordinàries (a aquest import se li ha de sumar un determinat percentatge), però altres, prenent com a referència el salari mínim interprofessional. La quantia d'aquestes pensions, en qualsevol cas, no podrà ser mai inferior al doble del salari mínim interprofessional vigent en cada moment (número 2 de la disposició addicional vint-i-vuitena de la Llei 31/1991)¹⁷.

c) Compatibilitat amb les indemnitzacions percebudes en concepte de responsabilitat patrimonial de l'Administració: quan concorrin els requisits establerts per la Llei (arts. 139 i seg. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, últimament modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener) per a que neixi la responsabilitat patrimonial de l'Administració pública com a conseqüència d'un atemptat terrorista, la víctima podrà compatibilitzar la indemnització obtinguda per aquest concepte amb les quantitats previstes a la Llei 32/1999.

No tot atemptat terrorista generarà la responsabilitat per omissió de l'Administració (de les forces policials)¹⁸. Però el fet que aquesta responsabilitat no sempre neixi no implica que mai ho faci. La jurisprudència ha declarat en més d'una ocasió la responsabilitat civil de l'Administració per danys ocasionats pel terrorisme¹⁹.

d) Compatibilitat amb les quantitats percebudes del Consorci de Compensació d'Assegurances: el Consorci de Compensació d'Assegurances²⁰ cobreix els danys causats a les persones i als béns produïts per determinats esdeveniments extraordinaris entre els que s'inclouen els actes de terrorisme (art. 6.1 de la Llei 21/1990). Per a que la víctima tingui dret a percebre la compensació del Consorci, és

¹⁷ La durada d'aquestes pensions és també variable. En el cas, p. ex., de la reconeguda en favor dels no afiliats a la Seguretat Social, és vitalícia respecte de la víctima, del cònjuge i dels pares (encara que la del cònjuge i la dels pares s'extingeixen si es contrau nou matrimoni); els fills, en canvi, si no són incapaços, només hi tindran dret mentre siguin menors d'edat o de 21 o 23 anys (en cas que no realitzin treballs lucratius o que, efectuant-los, obtinguin ingressos inferiors al 75% del salari mínim interprofessional) i no contreguin matrimoni (arts. 13 i 17 RD 851/1992, en la redacció donada pel RD 38/1998).

¹⁸ L'art. 2.3 de la Llei 32/1999 disposa expressament que les indemnitzacions atorgades a l'empara del seu articulat no impliquen l'assumpció per l'Estat de cap responsabilitat subsidiària.

¹⁹ Així, vegeu STS, 3^a, 27.12. 1988, esmentada més amunt: la nit del 25 al 26 de juny de 1982 aparegué una motxilla davant les oficines de la companyia Iberduero a Renteria, en plena campanya de l'organització terrorista ETA contra la central de Lemoniz. La Policia Nacional d'aquesta localitat, creient que podia tractar-se d'una bomba, acordonà la zona i, no comptant amb el material adequat per desactivar-la, avisà al servei de desactivació d'artefactes dels cossos estatals de seguretat. La Policia Nacional, de matinada, veient que no arribaven els serveis de desactivació, aixecà la vigilància del lloc. Cap a les 12 hores del dia 26, un nen de 10 anys que passava per la zona donà una puntada a la motxilla; l'artefacte que hi estava col·locat explotà i causà lesions gravíssimes al nen. El Tribunal Suprem declarà la responsabilitat administrativa i condemnà l'Administració a pagar una indemnització de 15 milions de pessetes, indemnització que declarà compatible amb les ajudes llavors previstes per a les víctimes del terrorisme (en el Decret-Llei 3/1979), i que, segons el Tribunal, ascendien, en el cas, a 5.620.320 pessetes.

²⁰ L'Estatut legal del qual ha estat aprovat per l'art. 4 de la Llei 21/1990, de 19 de desembre, d'adaptació del Dret espanyol a la Directiva 88/357/CEE, i modificat per la Llei 30/1995.

necessari i) que hagi subscrit un contracte d'assegurança, ii) que hagi satisfet els corresponents recàrrecs en favor del Consorci i iii) que aquest risc extraordinari no estigui emparat per la pòlissa d'assegurança, o que, tot i estar-ho, no pugui ser afrontat per la companyia asseguradora, per haver estat declarada en fallida, suspensió de pagaments, o perquè, trobant-se en una situació d'insolvència, estigui subjecta a un procediment de liquidació intervinguda o aquesta hagi estat assumida per la Comissió Liquidadora d'Entitats Asseguradores (art. 8.1 Llei 21/1990).